Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
OMRÅDE 1 **INFARTEN OCH FINLANDIA**			
Område beläget i sjukhusområdets nordöstra utkant. Här har sedan 1950-talet Furunäsvägen utgjort infartsväg till sjukhusområdet.			De nordligaste delarna av skogsområdet, ovanför Finlandiavägen, kan bebyggas.
Utgörs i de norra delarna av tallskog, längre söderut ett fåtal byggnader glest utplacerade.			Bebyggelsen bör då inordnas i en gles bebyggelsestruktur.
Beläget i brant lutande terräng som planar ut mot Furunäsvägen. Portvaktstugan är belägen i ett flackare parti nere vid Furunäsvägen. Villorna står däremot i ganska brant lutande terräng, så tomterna har terrassets. Intendentsvillans tomt har en stödmur mot gatan. Villatomterna är väl tilltagna.			
Genom området löper Furunäsvägen som är den viktigaste genomfartsleden i sjukhusområdet. Längre upp i skogsbacken finns en enkel gatuslinga.			
Två byggnader, portvaktsstugan och intendentsvillan, ligger längs Furunäsvägen, som är den viktigaste genomfartsleden. Dessa byggnader har en mer offentlig karaktär än bostadshusen uppe i	Bebyggelsen är ett uttryck för sjukhusets etablerings- och moderniseringsskeden. Portvaktstugan markerar den viktiga gränsen mellan	Bebyggelsen är värdefull som en avspegling av sjukhusets olika funktioner samt förändringar under 1900-talet. Portvaktsstugans läge i förhållande	Gentemot villorna och portvaktsstugan bör ett respektavstånd upprätthållas.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
skogsbacken, som har en mer privat prägel. Intendentsvillan tillhör sjukhusområdets etableringsskede och karakteriseras av den tidens dekorativa träarkitektur. Portvaktsstugan och läkarvillorna på höjden tillkom på 1950-talet och kännetecknas av efterkrigstidens modernistiska formgivning. Området runt läkarvillorna och portvaktstugan planterades efter ritningar av trädgårdsarkitekten Walter Bauer 1954. Området där läkarvillorna står kallades i folkmun Finlandia, efter en läkare som hette Saima Haapaniemi som bodde där på 1960-talet. Villorna var tidigare tre till antalet.	sjukhusområdet och samhället utanför. Villorna är ett uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal.	till infartsvägen å ena sidan och sjukhuset å andra sidan. Bostädernas placering i förnäm avskildhet från sjukhuset belyser läkarnas status och livsvillkor.	
Skogsområdet har inte tidigare varit uppodlat eller bebyggt. I skogen nära genomfartsvägen stod en period en magasinsbyggnad, som var flyttades hit när den nya arbetsterapibyggnaden byggdes omkring 1970 (se område 2). Den förstördes av en brand 1999. Från portvaktsstugan var sjukhusområdet inhägnat. Inhägnaderna försvann omkring 1969.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
1 PORTVAKTSTUGA			
Envånig byggnad med källare på L-formad plan. Står på brunmålad betonggrund. Profilerad, gulmålad locklistpanel. Vitmålade fönster. Valmat sadeltak täckt med rött, enkupigt lertegel. Plåtbeslagna skorstenar. Bron belagd med klinker, har räcke i metall. Porten i trä, bytt i senare tid. Byggdes som ersättning för en äldre grindstuga, när moderniseringar gjorde att den blev för liten. Den nya stugan innehöll telefonväxel och bostad för gift uppsyningsman. Ritad av Hakon Ahlberg, Sven Backström och Leif Reinius arkitektkontor 1949. Senare ritning från 1954 är signerad Hakon Ahlberg.	Uttryck för sjukhusets verksamhet och organisation genom sin funktion som vaktstuga. In- och utpasseringar av både personal och patienter kontrollerades av en vakt. Viktig markör i landskapet genom att den representerat den inhägnad som här började och som avgränsade sjukhusområdet mot det omgivande samhället. Tidstypisk träarkitektur från efterkrigstid.	Verksamhetshistoriskt värdefull som representant för en viktig funktion i sjukhusets organisation. Byggnadens läge i förhållande till infartsvägen från staden å ena sidan och sjukhuset å andra sidan. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset förändrades under moderniseringsskedet i efterkrigstid. Viktig som symbolbyggnad. Tydliggör sjukhuset som en värld sluten mot det omgivande samhället.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
2 INTENDENTSVILLAN			
Villa i 1½ våning med grundplan sammansatt av två olikstora rektanglar. Står på sockel av huggen sten. Rödmålad träfasad med växelvis liggande och stående fasspontpanel. Fasaden indelas ytterligare av vitmålade listverk och kröns av en kraftig taklist. Grönmålade fönster. Vit veranda med pelare och dekorativt utformade kapitäl, inskriven i grundplanen. Vita ytterdörrar sedan byggnadstiden. Över den södra delen ett valmat mansardtak långt neddraget över övre våningsplanet. Över den norra byggnadsdelen ett enklare, valmat sadeltak. Taken är klädda med skivtäckt svart plåt och har stora plåtklädda skorstenar som ger en skulptural effekt. Två senare tillkomna takkupor, den västra med balkong utanför.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal under uppbyggnadsskedet. Tydliggör genom sin högreståndsprägel sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk representant för sekelskiftets villaarkitektur i trä.	Byggnaden har ett socialhistoriskt värde genom sin förmåga att synliggöra status och livsvillkor för de högre grupperna i sjukhusets organisation. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Arkitektoniska och estetiska värden. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset gestaltades under uppbyggnadsskedet, samt genom sin upphovsman, som var en betydelsefull arkitekt i övre Norrland vid denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan. Skyddet bör även gälla villaträdgården. Nutida trädgårdsanläggningar som stensättningar etcetera bör undvikas.
Tomten belägen i lutande terräng, terrasserad med murar av huggen sten ner mot vägen. Därifrån leder en bred stentrappa upp mot villans huvudfasad. Fristående garage från byggnadstiden med karakteristisk ventilationshuv. Senare tillbyggt med ytterligare en garageplats.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Ritad 1911 av arkitekt Viktor Åström, Piteå Stod färdig 1913. Dess arkitektur ansluter väl till sjukhusområdets tidigare villor av Axel Kumlien. Vissa förändringar gjordes sannolikt under 1950-talet.			
3 FÖRSTELÄKARBOSTAD			
Bostadshus i två våningar på rektangulär grundplan. Står på gråmålad betonggrund. Gulmålad lockpanel avdelad med vit ”midja”. Vitmålade fönster och paneldetaljer. Vid gavelspetsarna dekorativa trädetaljer. Ny, vita entrédörrar i trä. Sadeltak täckt med svart tegelimiterande plåt. Framför huvudentrén nybyggd brokvist, framför sidoentrén bro med äldre räcke i metall. Inglasad veranda och ovanpå den balkong. Friliggande garage från byggnadstiden. Tomten belägen i brant lutande terräng, utökas genom fyllnadsmassor som ligger på tomten. Exteriört präglad av helrenovering i sen tid.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal i efterkrigstid. Tydliggör genom sin högreståndsprägel, och genom sin överordning i förhållande till grannvillan, sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets moderniseringsskede i efterkrigstid.	Kulturhistoriskt värdefull som en årsring i sjukhusets bostadsförsörjning. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Visst arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset förändrades under moderniseringsskedet i efterkrigstid.	Bör vara märkt med q i detaljplan.
Ritad av Hakon Ahlberg, Sven Backström och Leif Reinius arkitektkontor 1949. Senare ritning är signerad av Hakon Ahlberg 1954.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
4 ANDRELÄKARBOSTAD			
Bostadshus i 1½ våningar på rektangulär grundplan. Står på grund av betong. Sandfärgad locklistpanel, fönster och övriga detaljer målade i vitt. Ny, grå entrédörr i trä. Brant lutande sadeltak täckt med tegelimiterande röd plåt. Takfönster och plåtklädd svart skorsten. Balkong med nytt räcke. Exteriört präglad av helrenovering i sen tid. Utbyggd med glasveranda och altan. Fristående garage från byggnadstiden.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tydliggör genom sin högreståndsprägel och sin underordning i förhållande till grannvillan, sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets moderniseringsskede i efterkrigstid.	Kulturhistoriskt värdefull som en årsring i sjukhusets bostadsförsörjning. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Visst arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset förändrades under moderniseringsskedet i efterkrigstid.	Bör vara märkt med q i detaljplan.
Ritad av Hakon Ahlberg, Sven Backström och Leif Reinius arkitektkontor 1949. Exteriört präglad av helrenovering i sen tid.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
OMRÅDE 2 REKREATION, VÅRDBYGGNADER OCH EKONOMIBYGGNADER			
Beläget i sjukhusområdets nordvästra utkant mot sjösidan i väster. Består till stor del av naturområden samt ett tippområde i nordost. Längs strandkanten löper Kärleksstigen. Ett bebyggt område i sydost är mer centralt beläget i förhållande till sjukhuset.			De norra delarna av området kan bebyggas.
Område med blandad karaktär, i norr och väster naturområden, i sydost ett ganska tätt bebyggelseområde med ekonomibyggnader från sjukhusets etableringsskede samt vårdbyggnader från 1950-, 1960 och 1990-talen.			
Området är tämligen flackt, men sluttar i väster ned mot älven. Längre söderut finns en tallskogsbeklädd kulle som kallas Noras kulle. I kanten av kullen ligger den så kallade Grottan, en låg halvoval mur som inramar en trädklädd glänta. Nedanför en liten sandstrand. I detta område finns förvildade blåsippor och vitsippor, som sägs	Noras kulle är uppkallad efter en arbetshäst som under många år fanns på sjukhuset. Det berättas att hon tyckte bäst om att beta på kullen. Kring förekomsten av vitsippor och blåsippor finns flera berättelser som handlar om att till sjukhuset kom personal söderifrån, som bodde här, men längtade hem. Genom		Ny bebyggelse bör hållas på respektavstånd till Kärleksstigen, Grottan och Noras kulle. Naturvärdena bör inventeras och skyddas med särskild hänsyn till områdets användning som rekreationsmiljö för patienter och personal. Exempelvis bör tallarna finnas kvar i så hög utsträckning som möjligt. Blåsippor och vitsippor bör värnas.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
vara inplanterade av personal vid sjukhuset.	inplanteringen av sippor förädlades platsen med växter som påminde dem om sin hembygd.		
Bebyggelsen består främst av större fritt liggande offentliga byggnader. Bland dessa dominerar vårdbyggnaderna som kännetecknas av efterkrigstidens modernism och vår egen tids postmodernism. Arbetsterapibyggnad från 1970 används idag som bank. Tillbyggt till den finns ytterligare en bankbyggnad. Längst i söder äldre ekonomibyggnader som tillhör sjukhusets uppbyggnadsperiod. Dessa är lägre och mindre byggnader som kännetecknas av uppbyggnadsskedets dekorativa träarkitektur.	Bebyggelsen är ett uttryck för sjukhusets uppbyggnadsskede, såväl som dess moderniseringsskede. Den nyare bebyggelsen visar på en kontinuitet ända in i vår egen tid. Vårdbyggnaderna samt ekonomibyggnaderna är avspeglingar av sjukhusets verksamhet och organisation.	Bebyggelsen är värdefull som en avspegling av sjukhusets olika funktioner samt förändringar under 1900-talet. Den äldsta bebyggelsens läge i förhållande till sjukhusbyggnaden.	Den nya bebyggelsen kan i närheten av de norra delarna av bebyggelseområdet gå ganska tätt intill den befintliga bebyggelsen och utformas tämligen fritt. I delarna närmast Furunäsvägen bör dock skalan anpassas av hänsyn till portvaktstugan och intendentsbostaden.
I norra delen, invid Furunäsvägen, finns en äldre stenbro över en bäck.	Bron är en synlig lämning efter äldre vägdragning.	Bron har ett kulturhistorisk värde som en lämning efter äldre tiders transportsystem.	Bron bör bevaras och omgivningarna ordnas så att den blir mer synlig.
Norr om den nuvarande bebyggelsen låg den första portvaktstugan, ritad av Axel Kumlien 1893. Ungefär där arbetsterapibyggnaden nu ligger, fanns tidigare ett magasin som fyllde en viktig funktion för sjukhusets livsmedelsförsörjning. Även magasinet hörde till sjukhusets ursprungliga	Uttryck för den noggranna förvaltning av sjukhuset och dess ekonomi, där livsmedelsförsörjningen var en viktig del. Det ansågs nödvändigt att vid detta det nordligast i landet belägna hospitalet särskilt sörja för matförråden, eftersom tillförseln av matvaror kunde vara svår vintertid. Genom att inköpa varor utifrån		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
byggnadsbestånd och var ritat av arkitekt Axel Kumlien 1892. Nedanför magasinet låg sjukhusets vedupplag. Nedanför bryggeriet låg tidigare också en smedja med bostad för smeden ovanpå, samt ett kolupplag. Smedjan ritades 1899 av Fr. Nordlund, Piteå. Den brann ned 1952.	och lagra dem, kunde sjukhusförvaltningen göra sig oberoende av oönskade prisvariationer på den lokala marknaden.		
5 SNICKAR- OCH MÅLARVERKSTAD			
Verkstadsbyggnad i 1½ våningar på långsträckt, rektangulär grundplan. Grundlagt på sockel av huggen sten. Fasaden täcks av träpanel som består av omväxlande fält av liggande fasspont och stående locklist. Panelen indelas av vitmålade vertikala och horisontala lister. Fönster och dörrar har vita foder. Entrédörrarna är grönmålade. På långsidan finns en liten förstubro med skärmtak samt	Belyser genom sin funktion sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet i strävan mot självförsörjning. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin tillskrev arbetet och sysselsättningen. Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Kulturhistoriskt värdefull som en årsring i sjukhusets bostadsförsörjning. Bostadens utformning och placering bidrar till förståelsen för olika sociala gruppers status och livsvillkor.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
en frontespis. Vindskivorna har mönstersågade avslutningar och gavelspetsarna dekoreras av sågade ornament. Taket är ett sadeltak med dekorsågade, utstickande taktassar. Det är täckt med svart pannplåt och har dekorativa tegelskorstenar med utkragat krön.	Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt vid denna tid och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	
Målarverkstaden fanns i den västra och snickeriverkstaden i den östra delen av huset. I övervåningen fanns bostad för rättaren, som var chef för jordbruket och på vinden virkesupplag. Ritades av arkitekt Axel Kumlien 1909, troligen byggt året därpå. Ombyggdes till kontor omkring 1988-90.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
6 STALL- OCH VAGNSHUSBYGGNAD			
Byggnad bestående av två vinkelställda längor, den med nord-sydlig sträckning av tegel, den med väst-östlig sträckning av trä. Tegeldelen står på en bas av huggen sten, den är murad i ljus rött tegel med vulstfogar och avlastande stickbågar ovanför fönsteröppningarna. Vitmålade fönster och dörrar. Äldre grönmålade portar i öppningar på gavlarna. Trädelen står på en grund av huggen sten, är klädd med liggande spontad panel som färgats röd med slamfärg. Det har grönmålade fönster och svarta garageportar med krysstag samt foder och knutbräder i vitt. Båda längorna är täckta med ett flackt sadeltak klätt med pannplåt målad i mörkt grått. Svarta plåttäckta skorstenar.	Belyser genom sina funktioner sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet, dess beroende av eget jordbruk och djurhållning, senare övergången till maskindrift och bilism. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin tillskrev arbetet och sysselsättningen. Tidstypisk trä- och tegelarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Uppförd ca 1890. Bakom huset fanns då också ett mindre pudrettskjul för tillvaratagande av mänskligt avfall som gödsel. Trädelen har använts som stall för fyra hästar, senare garage för bilar och traktorer. Tegeldelen varit svinhus, där fanns också verkstäder			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
för snickare, målare och smed. Används numera som skola och kontor.			
7 DESINFEKTIONSHUS			
Liten, envånig byggnad på rektangulär grundplan. Står på en grund av huggen sten. Fasaden klädd med liggande fasspontpanel, målad med röd slamfärg och indelat i fält av vitmålade vertikala och horisontala listverk. Vitmålade fönster, foder samt entrédörr. Utbyggt entréparti. Taket är ett flackt sadeltak med tegelimiterade röd plåt.	Belyser en viktig funktion i sjukhusets verksamhet och organisation, med dess betoning på hygienen. Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Användes vid desinficering av sjukhusmaterial. Var senare raststuga för dem som arbetade ute. Ritad av arkitekt Axel Kumlien 1897. Uppförd 1902. Senare använts som frisering, numera café och handelsbod.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
8 ROTSAKSKÄLLAREN			
Betongbyggnad inbyggd i kulle med endast en vägg synlig i fasad. Framsidan är en mur fogad av stenblock lagda i ojämna förband. I muren tre rödmålade bräddörrar av diagonalställda bräder. Byggnaden omges på båda sidor av murar som terrasserar den omgivande marken. Täckt av ett valmat sadeltak, nästan pyramidformat, belagt med bandplåt. Uppförd 1902.	Uttryck för den noggranna förvaltning av sjukhuset och dess ekonomi, där livsmedelsförsörjningen var en viktig del. Det ansågs nödvändigt att vid detta det nordligast i landet belägna hospitalet särskilt sörja för matförråden, eftersom tillförseln av matvaror kunde vara svår vintertid. Belyser en specifik funktion i sjukhusets organisation och verksamhet: dess innehav av eget jordbruk och kökträdgårdar, samt det därav följande behovet av förvaring av livsmedel.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
	Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin tillskrev arbetet och sysselsättningen. Tidstypisk byggnad från sjukhusets etableringsskede.		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
9 BRYGGERI- OCH PUMPHUS			
Tegelbyggnad i 1½ våningar, med takkupa och frontespis. Står på en sockel av huggen sten. Murad i ljust rött tegel med både stickbågiga och rundbågiga muröppningar. Fönsterbågar och portar målade i engelskt rött. Senare tillkommen garageport. Sadeltak med utstickande taktassar täck med svart bandplåt. Plåtklädda skorstenar. Ritades av arkitekten Axel Kumlien 1892 och tillhör hospitalets etableringsskede. Innehöll från början bryggeri, maskinrum, ångpannerum, lokaler för förvaring samt i övervåningen en lägenhet om två rum och kök. I byggnaden fanns ångdrivna pumpar som sög upp vatten i älven till ett vattentorn. Huset hade också en hög, murad skorsten.	Belyser genom sina funktioner sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet. Pumphuset var nödvändigt för sjukhusets vattenförsörjning. Bryggeriet tillkom av ekonomiska orsaker, som ett led i livsmedelsförsörjningen. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin tillskrev arbetet och sysselsättningen. Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tidstypisk tegelarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Kulturhistoriskt värdefull som en årsring i sjukhusets bostadsförsörjning. Bostadens utformning och placering bidrar till förståelsen för olika sociala gruppers status och livsvillkor. Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Blev senare murarverkstad. Sjukhuset hade egen murare så långt fram i tiden som 1960- eller 70-talet. Används sedan 1990-talets början som glashytta.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
10 VÅRDPAVILJONG			
Vårdbyggnad om tre våningar samt källare. Planformen ursprungligen T-formad. Uppförd på en grå betongsockel. Fasaden är slätputsad och avfärgad i ljust gult. Mot söder stora inglasade solaltaner i tre våningar. Sadeltak täckt med tegelimiterande röd plåt. Senare tillbyggt entréparti mot norr samt lastgodsmottagning med lastbrygga.	Belyser genom sin funktion sjukhusets organisation och kärnverksamheten i dess mångsidiga verksamhet. Uttryck för efterkrigstidens vårdideologi som innefattar både en rationell organisation och en större omsorg om patienternas integritet och möjlighet till normalitet än tidigare. Tidstypiskt funktionalistisk putsarkitektur med släta fasader och ren fönstersättning utan dekorativa inslag.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion för kärnverksamheten i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset expanderade och moderniserades i efterkrigstid samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Ritad av arkitekt Hakon Ahlberg 1957. Togs i bruk 1961. Här fanns från början två manliga och en kvinnlig avdelning. Avdelningen i bottenvåningen var från början sluten. Senare använd som vårdbyggnad för avdelningarna 46, 47 och 48. Används numera av äldreboendet Mogården.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
11 VÅRDBYGGNAD			
Vårdbyggnad om tre våningar samt källare på T-formad plan. Slätputsad fasad avfärgad i beige. Sadeltak med röd bandtäckning. Fönster i orange aluminium. Mot väster franska fönster med räcken i metall framför. Arkitektur med postmodernistisk karaktär, som exempelvis i gavelpartiets fönstermotiv. Ritad 1991 av Arkitekthuset.	Vittnar om sjukhusområdets omvandling för nya verksamheter efter nedläggningen av sjukhuset 1987.	Mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt.	Åtgärder på byggnaden skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
12 ARBETSTERAPIN			
Byggnad i två respektive tre våningar samt källare på bred rektangulär grundplan. Källarvåning i betong, övre våningarna med fasader i gult tegel och plåtklädda grå gavelspetsar. Vitmålade fönster placerade i band. Flacka sadeltak täckta med ljust grå pannplåt. Huvudfasaden gavelvänd mot Furunäsvägen. Över entrén är ett skärmtak lång framdraget. Entréparti av aluminium. Uppfördes omkring 1970, efter landstinget övertagande av sjukhuset, arkitekt NAB. Har efter 1989 använts för sjukgymnastik och företagshälsovård. Används numera som friskvårdslokal samt bank.	Belyser genom sin funktion sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet vid tiden för landstingets övertagande. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin tillskrev arbetet och sysselsättningen, under denna tid även i form av rörelseterapi och socioterapi.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset expanderade och moderniserades i efterkrigstid, särskilt efter landstingets övertagande av verksamhetsansvaret.	Bör vara märkt med q i detaljplan.
13 NORDEAHUSET			
Kontorsbyggnad med fasadpartier i tegel och glas. Spetsig planform och dubbla takfall täckta med grön bandplåt som lutar brant mot Furunäsvägen.	Berättar om sjukhusområdets omvandling för nya verksamheter efter nedläggningen av sjukhuset 1987.	Mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt.	Åtgärder på byggnaden skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Tillbyggnad till bankdelen av lokalerna i arbetsterapin. Ritades 1991 av Arkitekthuset/Peter Blombäck, uppfört kort därefter.			
14 VÅRDCENTRALEN			
Låg byggnad på L-formad plan, klädd med rödmålad stående lockplanel. Flackt sadeltak långt framdraget över entrépartiet. Uppförd omkring 1991.	Berättar om sjukhusområdets omvandling för nya verksamheter efter nedläggningen av sjukhuset 1987.	Mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt.	Åtgärder på byggnaden skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
OMRÅDE 3 **BORGEN, SJUKHUSETS HUVUDBYGGNAD**			
Sjukhusets centrala område, omfattande sjukhusets huvudbyggnad, den så kallade borgen samt omkringliggande markområden.	Uttryck för en internationell samhällsutveckling. Efter ett riksdagsbeslut 1823 börjar sinnessjukvården att organiseras i stora enheter, så kallade centralhospital, över hela landet. Sådana fanns då redan i övriga nordiska länder. Det första stora sinnessjukhuset var Stockholms hospital som togs i bruk 1861. Redan här finns det byggnadsprogram som sedan blev förebildligt även för Piteå hospital & Asyl: den stora, palatsliknande huvudbyggnaden, den symmetriska planformen med sidokorridorer, stora omgivande grönområden. Grönområdenas funktioner var att skapa en rogivande miljö, men även att avskärma sjukhusområdet mot yttervärlden. Belyser genom sin utformning och funktion sjukhusets organisation och kärnverksamheten i dess mångsidiga verksamhet. Genom att studera hur huvudbyggnaden förändrats kan förändringar i vårdens metoder och ideologier följas under nästan hundra år.	Sjukhusområdet är kulturhistoriskt värdefull utifrån ett samhällshistoriskt perspektiv, som en följd av den internationella utvecklingen som medförde att sinnessjukvården under 1800-talet började organiseras i stora enheter, i Sverige kallade centralhospital. Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier och hur dessa förändrats under en lång tidsperiod.	Det bör utredas om sjukhusområdet kan uppföras på förteckningen över riksintressen för kulturmiljövården.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Byggnaden ligger på ett relativt flackt parti. Västerut sluttar marken något ner mot älven. Tomten är spaciöst tilltagen och byggnaden inramas av gräsmattor. Framför huvudfasaden finns ett parkliknande område. En innergård inramas av den fyrlängade byggnaden. Även denna har parkliknande karaktär. Runt byggnaden löper gator. Norr och öster om byggnaden finns asfalterade ytor som fungerar som parkeringar.	Tidstypisk nyklassicistisk putsarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades och hur det förändrades under sin verksamhetstid som varade i nästan hundra år; samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	
Sjukhusets huvudbyggnad är områdets självklara medelpunkt och dominerar sin omgivning både genom sin palatsliknande skala och sin ståtliga, nyklassicistiska institutionsarkitektur.			Området bör inte bebyggas ytterligare.
15 BORGEN			
Sjukhusbyggnad om fyra längor runt en rektangulär gård. Står på grund av huggen sten. Murad i tegel i tre våningar samt källare. Vitputsad fasad med klassicistiska detaljer. Huvudfasadens mittparti betonas genom en risalit, krönt av en gavelfronton med tandsnitt. Bottenvåningen är svagt rusticerad genom grunda ristningar i putsen. Portaler och fönsteröppningar	Arkitekturens höga kvalitet avspeglar den statliga myndigheten Kungl. Medicinalstyrelsens idealitet och höga ambitioner med hospitalsbyggandet vid 1800-talets slut. Byggnadskropparnas slankhet gjorde det möjligt att utforma luftiga planlösningar med sidokorridorer. De många fönstren	Arkitekturen: dess kvaliteter, material, uttryck för sjukhusets uppbyggnadsskede samt dess estetiska värden och symbolvärden. Byggnadskropparna utformning samt fönstersättningen som en följd av vårdbyggandets hygienska ambitioner. De tätt spröjsade fönstren som ett	Bör vara märkt med Q i detaljplan.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
markeras genom valvimiterande ristningar och något utstickande slutstenar. De tre våningarna indelas av kraftiga gesimser som förkroppas över mittrisalitens pelare. Entrén betonas av en portal som kröns av ett entablement vars gesims dekorerats med tandsnitt. Fönstren är vitmålade och har stickbågiga former, utom i översta våningen där de är raka. Fönstren har små rutor och spröjsarna sitter tätt. Även på de södra och östra fasader finns rusticerade risalter som betonar entrépartier. Ekonomibyggnaden i norr tvåvånig med sockelvåning av huggen sten, fogad med vulstfogar. Mot norr balkonger, senare tillkomna. Taket är ett sadeltak med skivtäckning. Ytterdörrarna är av aluminium.	uttrycker vårdens hygieniska ambitioner. De tätt spröjsade fönstren tillkom av säkerhetsskäl och är det enda i arkitekturen som åskådliggör en viktig aspekt av byggnadens praktiska funktion: att hålla patienterna inspärrade.	konkret uttryck för byggnadens funktion att avskilja patienterna från det övriga samhället.	
Planlösningen är symmetrisk med en förvaltningsbyggnad för administration och ekonomi i mittaxeln mot söder, en ekonomibyggnad med utrymmen för bland annat matlagning, tvätt och bageri i mittaxeln mot norr, samt vårdavdelningar för män respektive kvinnor i öster och väster. I förvaltningsbyggnaden en trappa upp fanns en kyrksal mot gården	Tidstypisk planlösning med många drag gemensamma med övriga centralhospital från tiden, exempelvis Lund, Kristinehamn och Uppsala. Piteå hospital och asyl är dock det enda som har ett slutet byggnadssätt, runt en gård. Detta var förmodligen ett försök att anpassa byggnaden till det nordliga klimatet.	Den symmetriska planlösningen med sjukhusets funktioner organiserade i samstämmighet med övriga centralhospital från samma tid. Den kringbyggda gården som en lösning unik för Piteå, som ett försök att bemästra det kärva klimatet vid landets nordligaste hospital. Kyrksalens fönster som avtecknar	

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
samt en festsal mot söder.	Sjukhusets disposition med förvaltningsbyggnad, ekonomibyggnad samt vårdavdelningar samt kyrksal och festsal, uttrycker många funktioner av organisationens mångsidiga verksamhet.	sig i fasaden in mot gården.	
På vårdavdelningarna låg dagrum och badrum i bottenvåningarna, medan patientrummen låg en trappa upp. Vårdavdelningarna var organiserade enligt det så kallade vertikalsystemet. Detta var inom svensk hospitalsarkitektur ett något ovanligare system, som även tillämpades i Lund och Göteborg.	Valet av vertikalsystemet var ett försök att rationellt lösa kommunikationer inom sjukhuset, exempelvis när det gällde att servera mat som tillagats i centralköket.		
Avdelningarna var differentierade i enlighet med kön och patientkategorier. Närmast förvaltningsbyggnaden låg på ömse sidor avdelningar för kvinnliga, respektive manliga lugna patienter. Sedan följde på långsidan avdelningar för oroliga patienter, asylpatienter, sist avdelning för oroliga och osnygga patienter, med underavdelningar för stormande och våldsamma patienter (närmast ekonomibyggnaden). Planlösningarna karaktäriseras av att byggnadskropparna är relativt smala och att korridorerna är	Systemet med avdelningar för olika kön och kategorier av patienter, vittnar om vårdens organisation och metoder. Planlösningarna med sidokorridorer gav möjligheter till generösa ljusinsläpp, jämfört med om korridorerna lades mitt i byggnaden. Denna byggnadskvalitet kom tidigare i bruk vid hospitalen än vid lasaretten för kroppsvård. Patientrummens storlek berättar om att vården i hög grad bedrevs med användandet av tvångsmedel		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
sidolagda in mot gården. Detta med undantag av den nordligaste längan där istället cellerna placerades mot gården. Patientrummen består av både större och mindre sovsalar, men flest enkelrum eller celler. På avdelningen för stormande och våldsamma patienter var samtliga vårdrum celler. Totalt inom sjukhuset fanns enkelrum eller celler för 28% av patienterna.	som inlåsning och isolering.		

Fristående toalettbyggnad samt utanpåliggande altan på betongfundament på södra sidan.	Toalettbyggnaden är det sista som återstår av de rastgårdar som tidigare fanns på både södra och norra sidan av sjukhusbyggnaden. Där fick kvinnliga (västra sidan) respektive manliga (östra sidan) patienter vistas utomhus inom muromhägnade områden. Toalettbyggnaden är värdefull därför att den synliggör patienternas vistelse på de inhägnade rastgårdarna. Altanen synliggör en senare tids vårdideologi, när bruket av psykofarmaka gett en lugnare miljö, stängslen rivits och vårdmiljön öppnats upp.		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Sjukhusbyggnaden stod klar 1893. Den ritades av arkitekt Axel Kumlien. Byggnaden uppfördes först i en till två våningar, med något förhöjt entrépartiet. 1904-05 påbyggdes avdelningarna D, så att de västra och östra längorna till hela sin utsträckning blev två våningar höga (arkitekt Axel Kumlien, ritningar från 1903). Sjukhuset påbyggdes 1927-1930 upp till tre våningar, arkitekt Carl Westman. Samtidigt ändrades planernas disposition. Nu tillkom stora liggsalar samt mindre salar samt enkelrum, med något högre standard. Omkring 1950 tillkom de två flyglarna i södra delarna av sjukhuset. Samtidigt moderniserades interiörerna (arkitekt Hakon Ahlberg).			
Framför västra och östra längorna fanns inhägnade rastgårdar för kvinnliga respektive manliga patienter. På promenadgårdarna fanns också soltält som skulle skydda patienterna från stark sol. Från början bestod inhägnaderna av höga, täta plank. På 1940-talet uppfördes istället betongmurar. Dessa murar revs 1969 och			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
platserna där inhägnaderna funnit blev på östra sidan parkeringsplatser, på västra grönytor. Gården var planterad med bland annat lindar och paradisäppelträd. Det fanns också rosenrabatter. Inne på borggården byggdes varje avdelning ut med ett dagrum omkring 1950 (arkitekt Hakon Ahlberg). Då försvann också delar av planteringarna. Ny trädplanteringsplan gjordes av trädgårdsarkitekt Walter Bauer 1955. Restaurering och ombyggnad av festsal och kyrksal (arkitekt Hakon Ahlberg) 1954. Efter landstingets övertagande av sjukhuset 1967 gjordes renoveringar och ombyggnader samt vissa omdisponeringar av lokalerna. Utbyggnaden för sjukhusdirektionen och konferensrum mot gården tillkom också då.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
OMRÅDE 4 **VÅRDBYGGNADER OCH FLERBOSTADSHUS**			
I området finns bebyggelse från fyra olika perioder: ett bostadshus och ett epidemisjukhus som karakteriseras av etableringsskedets livliga träarkitektur, en vårdbyggnad från moderniseringsskedet som representerar efterkrigstidens funktionalistiska byggande, en värmecentral från landstingstiden samt flerfamiljshus från ”eftersjukhustid”.	Bebyggelsen är ett uttryck för sjukhusets etablerings- och moderniseringsskeden, för tiden i landstingsregi samt för ”eftersjukhustiden”. Villan är ett uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Vårdbyggnaderna är en avspegling av sjukhusets verksamhet och organisation.	Bebyggelsen är värdefull som en avspegling av sjukhusets olika funktioner samt förändringar under 1900-talet.	Gentemot den befintliga bebyggelsen bör ett respektavstånd upprätthållas.
I skogskanten ovanför de äldsta byggnaderna låg ytterligare en stor vårdpaviljong, 70 meter lång och tre våningar hög. Den revs 1994. Denna vårdbyggnad ritades av arkitekt Hakon Ahlberg och togs i bruk 1955 som vårdpaviljong för ålderspsykoser och senila patienter. Senare inrymde den vårdavdelningar i de övre våningarna samt terapiavdelning i bottenplanet.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
16 VÄRMECENTRAL			
Relativt stor byggnad med kvadratisk grundplan och nästan kubisk volym, fasader i plåt och glas. Uppförd 1970. Utgör genom sin monumentala placering och höga skorsten ett landmärke i sjukhusområdet.	Värmecentralen kan ses som en efterföljare till den gamla panncentralen från 1927 och som ett uttryck för områdets behov av energiförsörjning i tiden efter landstingets övertagande. Tidstypisk arkitektur.	Mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt.	Åtgärder på byggnaden skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
17 VÅRDPAVILJONG			
Vårdbyggnad om fyra våningar samt vind, på L-formad grundplan. Står på betonggrund. Bottenvåningen genom ljusa tegelliknande fasadplattor förklädd till sockelvåning. Fasaden ovanför putsad i ljust sandstensfärgad kulör. Hörnkedjor bestående av tegelliknande fasadplattor. Vitmålade fönster . Runt fönstren foder och överstycken som dekorationer i putsen. Cirkelrunt fönster med täta spröjsar på gavelpartierna mot norr och söder. Uppstickande takkupor och balkonger på långsidan motsjukhuset. Franska fönster och balkonger på gaveln mot husets baksida. Sadeltak täckt med tegelimiterande röd plåt. Arkitekturen präglas av en postmodernistiskt renovering från senare tid.	Belyser genom sin funktion sjukhusets organisation och kärnverksamheten i dess mångsidiga verksamhet. Uttryck för efterkrigstidens vårdideologi som innefattar både en rationell organisation och en större omsorg om patienternas integritet och möjlighet till normalitet än tidigare. Tidstypiskt funktionalistisk putsarkitektur med släta fasader och ren fönstersättning utan dekorativa inslag. Dess postmodernistiska fasadutstyrsel berättar om sjukhusets omkodning på 1990-talet, när området förvandlades från sjukhus till företagsby.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion för kärnverksamheten i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset expanderade och moderniserades i efterkrigstid samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Byggdes 1949 och innehöll tre vårdavdelningar, D1, D2 och D3, senare 49, 50 och 51. Ritades av Hakon Ahlberg. Vårdbyggnad för oroliga manliga patienter. Hade från början en spritputsad fasad med vita fönsteromfattningar, samt enkupigt rött tegel. Ombyggdes till kontorlokaler och			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
fasaderna påkläddes postmodern dekoration omkring 1990, Arkitekthuset/Gunnar Grönlund.			
18 PEPPARKAKSHUSET			
Bostadshus i 1½ våning samt källare på kvadratisk grundplan. Står på en grund av huggen sten. Fasaden klädd med en röd slamfärgsmålad lockpanel. Grönmålade fönster och dörrar, vita fönsterluckor och foder. Brant lutande sadeltak täckt med ljust röd, tegelimiterande plåt. Glasveranda inskriven i grundplanen. Balkong på södra gaveln. Friliggande garage. Står på terrasserad tomt i lutande terräng, mot vägen en mur av huggen sten.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tydliggör genom sin högreståndsprägel sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk träarkitektur från samhällets uppbyggnadsskede.	Byggnaden har ett socialhistoriskt värde genom sin förmåga att synliggöra status och livsvillkor för de högre grupperna i sjukhusets organisation. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Arkitektoniska och estetiska värden. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset gestaltades under uppbyggnadsskedet, samt genom sin upphovsman, som var en betydelsefull arkitekt i övre Norrland vid denna tid.	Bör vara märkt med Q i detaljplan. Skyddet bör även gälla villatomten. Nutida trädgårdsanläggningar som stensättningar etcetara bör undvikas.
Användes som personalbostad för uppsyningsmannen. Ritad av arkitekt Viktor Åström 1909, troligen uppfört året därpå.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
19 EPIDEMISJUKHUSET			
Envåning, långsträckt byggnad på rektangulär grundplan. Grund av svartmålad betong. Fasad av rödfärgad, slamfärgsmålad panel, bestående av växelvis liggande och stående fasspont. Panelen indelas av horisontella och vertikala vitmålade lister. Fönster och dörrar grönmålade. Sadeltak täckt med ljust röd tegelimiterande plåt. Arkitekt Axel Kumlien. Står på terrasserad tomt i lutande terräng, mot vägen en mur av huggen sten. Tillhör sjukhusets ursprungliga byggnadsbestånd.	Belyser en viktig funktion i sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet. Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets etableringsskede.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier. Arkitektoniska och estetiska värden. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset gestaltades under etableringsskedet.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Ursprungligen vårdavdelning för epidemiskt sjuka, från början uppfört för tio patienter, hälften män och hälften kvinnor. Som epidemisjukhus användes det 1909 när en tyfoidfeber bröt ut. Från 1910 var den sedan ”öppendörravdelning”, senare terapilokal. Har i senare tid benämnts ”sjukstugan”. Omkring 1990 ombyggt till kooperativt daghem.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
20-22 TRASTBACKEN			
Tre flerfamiljshus byggda 1991. Fyra våningar, i ljust gulrött tegel och glasade hörnbalkonger. Sadeltak täckta med röd tegelimiterande plåt.		Mindre intressanta ur kulturhistorisk synpunkt.	Åtgärder på byggnaden skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.
OMRÅDE 5 LÄKARVILLORNA			
Centralt beläget område strax sydost om huvudbyggnaden. Närheten till sjukhuset innebar att området togs i bruk redan under sjukhusets uppbyggnadsskede.	Sjukhusets behov av bostäder för sin personal gav upphov till byggandet av tjänstebostäder i sjukhusets omedelbara närhet.		Området bör inte bebyggas ytterligare.
Bostadsområde präglat av det samtida villastadsidealet. Tre stora villor glest utplacerade. I söder en liten skogsyta.	Tidstypisk planering i enlighet med villastadsidealet vid slutet av 1800-talet.	Bebyggelsens struktur som ett uttryck för villastadsidealet som en förebild för bostadsområdets planering.	Dess karaktär av villastad bör värnas.
Belägen på ett flackt markparti, men nedanför villorna sluttar			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
terrängen, så att de två nordligaste tomterna har stödmurar mot väster.			
Bebyggelsen ligger väster om Furunäsvägen, som utgör genomfartsväg. Villatomterna är väl tilltagna. Överläkarvillans trädgård är störst, närmast parkliknande och inramas av ett spjälstaket. I trädgården finns också ett polygonalt lusthus.			Villatomterna bör inventeras i samband med inventering av parken. Föreskrifter för deras skötsel bör finnas i detaljplan. Nutida trädgårdsanläggningar i form av stensättningar etcetera bör undvikas.
Bebyggelsen utgörs av två stora sekelskiftesvillor som kännetecknas av en livlig, dekorativ träarkitektur samt en senare tillkommen villa som mer har karaktär av stramare nationalromantik. De två första villorna har gemensam ekonomibyggnad som står på tomtgränsen mellan fastigheterna.	Arkitekturens höga kvalitet avspeglar det statliga byggandets omsorg även om boendemiljöerna vid hospitalen vid 1800-talets slut.	Arkitekturen: dess kvaliteter, material, uttryck för sjukhusets uppbyggnadsskede samt dess estetiska värden och symbolvärden.	
23 ÖVERLÄKARVILLAN			
Bostadshus i 1½ våning på en nästan kvadratisk grundplan med risaliter i väst och öst. Grund av betong. Panel av omväxlande liggande och stående fasspontade bräder. Fasaden fältindelas av horisontala listverk och vertikala knutbräder. Grönmålade fönster med foder och krönlister i vitt. Dekorativt utformade vindskivor och lövsågade gaveldekorationer.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tydliggör genom sin högreståndsprägel sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk representant för sekelskiftets villaarkitektur i trä.	Byggnaden har ett socialhistoriskt värde genom sin förmåga att synliggöra status och livsvillkor för de högre grupperna i sjukhusets organisation. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Arkitektoniskt och estetiskt värde.	Både bostadshuset, lusthuset och ekonomibyggnaden bör vara märkta med Q i detaljplan. Skyddet bör även omfatta trädgården.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Utskjutande tak som på gavlarna bärs av konsoler. Takkupa med utskjutande skärmtak. Mot norr inglasad förstuga samt balkong ovanpå, mot väster inbyggd glasveranda och utanför den en senare tillbyggd altan. Korsande sadeltak och valmat tak, täckta med svart bandplåt. Senare tillbyggnad på södra gaveln.		Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid	
Fristående, samtida ekonomibyggnad som delas med intilliggande fastighet. Står på grund av betong. Träpanel av liggande och stående fasspont, indelad av horisontella listverk samt knutbrädor målade i vitt. Slamfärgad röd panel. Dörrar målade med ljust röd linoljefärg. Dekorativa foderbräder i vitt samt lövsågade gaveldekorationer. Sadeltak belagt med papp, buret av utstickande snidade taktassar. Ventilationshuvar på nocken. Tillbyggnad mot öster med portar av diagonalställd panel.			
Tolvkantigt lusthus, med rödfärgad fasspontad panel, växelvis stående och liggande. Grönmålade fönster med vita foder och knutbräder. Pyramidformat tak belagt med papp. Längs takfoten löper en			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
sågad bård med stiliserade bladformer.			
Stödmur nedanför tomten, rödfärgat spjälstaket, parkliknande trädgård med arboretum. Personalbostad för överläkaren. Ritad av arkitekt Axel Kumlien 1890. Används sedan omkring 1990 som restaurang.			
24 SYSSLOMANSBOSTADEN			
Bostadshus i 1 ½ våning samt källare, på en planfigur sammansatt av en större kvadrat och en mindre rektangel. Står på betonggrund. Panel av omväxlande liggande och stående fasspontade bräder. Fasaden fältindelas av horisontala listverk och vertikala knutbräder. Grönmålade fönster med foder och krönlister i vitt. Dekorativt utformade vindskivor och lövsågade gaveldekorationer. Utskjutande tak som på gavlarna bärs av konsoler. Takkupor med utskjutande skärmtak. Balkong mot söder. Glasad veranda inskriven i planfiguren samt utanpåliggande veranda med dekorativt räcke. Ett sadeltak och ett valmat sadeltak, båda med skivtäckning. Svarta, utkragade skorstenar.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tydliggör genom sin högreståndsprägel, och sin underordning i förhållande till norra grannvillan, sjukhusorganisationens hierarkiska struktur. Tidstypisk representant för sekelskiftets villaarkitektur i trä.	Byggnaden har ett socialhistoriskt värde genom sin förmåga att synliggöra status och livsvillkor för de högre grupperna i sjukhusets organisation. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset ursprungligen gestaltades samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Både bostadshuset och ekonomibyggnaden bör vara märkta med Q i detaljplan. Skyddet bör även omfatta trädgården.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Fristående, samtida ekonomibyggnad som delas med intilliggande fastighet. Står på grund av betong. Träpanel av liggande och stående fasspont, indelad av horisontella listverk samt knutbrädor målade i vitt Slamfärgad röd panel. Dörrar målade ljust röda. Dekorativa foderbräder i vitt. Sadeltak belagt med papp, buret av utstickande snidade taktassar. Ventilationshuvar på nocken. Tillbyggnad mot öster med portar av diagonalställd panel. Stödmur samt häck utanför. Uppförd 1893, ritad av arkitekt Axel Kumlien 1890. Vissa ändringar gjordes 1938.			
25 ANDRELÄKARVILLAN			
Bostadshus i 1½ våning på rektangulär grundplan. Står på betonggrund. Fasaden är klädd med locklistpanel, målad med röd slamfärg. Vita knutar och snickerier. Brokvist med klassicerande snickeridetaljer av skärmtak. Balkong och sidoentré i söder. Sadeltak täckt med svart papp. Takkupa mot väster.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Tydliggör genom sin högreståndsprägel, och sin underordning i förhållande till grannvillorna, sjukhusorganisationens hierarkiska struktur.	Byggnaden har ett socialhistoriskt värde genom sin förmåga att synliggöra status och livsvillkor för de högre grupperna i sjukhusets organisation. Placering och arkitektur visar på sjukhusets sociala skiktning. Arkitektoniskt och estetiskt värde.	Bör vara märkt med Q i detaljplan. Skyddet bör även omfatta trädgården.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Senare tillbyggt uthus med dubbelgarage. Bostad för sjukhusets andreläkare, ritad av arkitekt Carl Westman 1927.	Tidstypisk representant för nationalromantikens villaarkitektur i trä.	Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset utvecklades och expanderade på 1920- och 1930-talen, samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	
OMRÅDE 6 PARKEN OCH TRÄDGÅRDEN			
Område centralt beläget inom sjukhuset, strax söder om sjukhusbyggnaden. Utgjorde till större delen områden för arbete och rekreation: park samt kökträdgårdar.	Park och kökträdgård var tidstypiska inslag i alla svenska hospitalsområden. Kökträdgården med odlingar av rotfrukter, frukt och grönsaker hörde till sjukhusets egen livsmedelsförsörjning. Området är också centralt i förståelsen av sjukhusområdet roll i vårdens metoder och ideologier, där arbetet redan från början sågs som ett värdefullt inslag i patientens vardag. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin vid denna tid tillskrev arbetet och sysselsättningen.		Området bör i princip inte bebyggas utan de anläggningar som nu finns bör tillsammans med de öppna ytorna få påminna om områdets betydelse användning för sjukhusets försörjning, för patienternas sysselsättningsterapi samt för personalens och patienternas rekreation. Om området skall bebyggas skall det ske på ett sätt som tar hänsyn till den kulturhistoriska kontexten: ingen hög bebyggelse bör komma i fråga och enbart ett par enstaka hus, glest utplacerade kan uppföras. Den nya bebyggelsen skall ha anknytning till områdets tematik: trädgårdsodling och vård. Ett växthus vore exempelvis önskvärt. Vid projektering skall antikvarisk expertis rådfrågas och byggnaden bör anpassas både till den miljö som tidigare funnits och dagens miljö, detta för att nytillskott i miljön skall bygga vidare

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
	Områdets tidigare struktur är inte längre avläsbar, men dess öppna karaktär med grönytor kan uppfattas som en reminiscens av den äldre strukturen med kökträdgårdar och lövträd.		på och förädla de kulturhistoriska värden som finns på platsen.
Upptas i östra delen av en park, i norra av en parkeringsplats, i sydöstra av koloniträdgårdar. Västra delen samt området mitt i, upptas av grönytor som delvis används som fotbollsplaner, mest gräsmattor med inslag av tallskog.		Parken som en central del av sjukhusets tidiga gestaltning. De öppna grönytorna som lämningar efter tidigare markanvändning för kökträdgård med växthus.	Trädplanteringarna liksom parken bör restaureras i enlighet med det sena 1800-talets trädgårdsideal. Övriga grönytor bör underhållas så att dess öppna karaktär bibehålls.
Flackt, öppet markparti mitt i sjukhusområdet.			
Området inringas av gator som löper runt de öppna gräsytorna och genomkorsas av Belonasvängen, en av sjukhusets huvudstråk. Mellan villaområdet i öster och parken löper en gångväg.			
Området saknar idag helt bebyggelse. Tidigare har här legat en kökträdgård som planterades redan i etableringsskedet samt ett växthus som först tillkom 1906 och sedan kontinuerligt förändrats och byggts ut under olika perioder. Kända ombyggnadsår är 1917 och			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
1956. Växthuset tillkom efter ritningsförslag från 1905 av länsträdgårdsmästare Nils Nilsson i Härnösand, vars ritningar sedan vidareutvecklades av arkitekt Viktor Åström i Piteå. Växthuset revs slutligen omkring 1990. Där koloniträdgårdarna nu ligger var tidigare gravkapellet och klockstapeln belägna. De flyttades i sen tid närmare begravningsplatsen.			
Även området väster om Belonasvängen har tidigare varit bebyggt. Här, nedanför kökträdgårdarna, låg den så kallade Kolonin, en friliggande vårdbyggnad från 1905. Byggnaden ritades av Axel Kumlien 1903 och kallades då ”paviljong efter s.k. öppendörrsystem”. Den byggdes först för 20 patienter, påbyggdes därefter med en våning 1941-42 och rymde då 48 vårdplatser. Kolonin revs omkring 1990.	Kolonin var ett uttryck för den idé om ”kolonivård” som kom från Tyskland i början av 1900-talet. Tanken var att lugna patienterna skulle få lämna det slutna boendet och under något friare former ägna sig åt arbete i trädgården.		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
26 BELONAPARKEN			
Parkområde i områdets östra del, strax nedanför sjukhusets huvudbyggnad. Parken innefattas i en rektangulär grundform. Stommen utgörs av ett axialt uppbyggt rutnätsystem av grusgångar som med jämna mellanrum avbryts av planterade rundlar i mittaxeln. Växtmaterialet består till största delen av träd samt stora perenner. Viss möblering samt uppbyggda blombänkar förekommer. Parken anlades vid okänd tidpunkt, den finns inte med på den första situationsplanen av området.	Uttryck för sjukhusets sociala liv och behovet av miljöer för rekreation. Vittnar om den terapeutiska betydelse som psykiatrin vid denna tid tillskrev arbetet och sysselsättningen. Tidstypisk parkanläggning planerad i enlighet med det sena 1800-talets trädgårdsideal.	Verksamhetshistoriskt värde. Socialhistoriskt värde. Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset gestaltades, samt genom sin sannolike upphovsman L.A. Ringius, som var en betydelsefull person i det lokala och regionala samhällslivet samt en märkesman för utvecklingen av ett trädgårdsliv i Norrbotten.	Parken bör restaureras i enlighet med det sena 1800-talets trädgårdsideal. Även möbleringen bör anpassas. Parken bör först inventeras av sakkunnig landskapsarkitekt eller antikvarie. Därefter bör program för restaurering samt vårdprogram för fortsatt skötsel upprättas. Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Parkens tillkomsthistoria är oklar. Mycket tyder dock på att dess utformning överläts på lokala förmågor. Det är känt av telegrafkommissarien L.M. Ringius spelade en roll vid planteringen av lövträd som skedde när hospitalet anlades. Sannolikt anlade han också parken. Parken är i stort sett väl bevarad, men är i vissa detaljer förändrad. Exempelvis har mittaxeln tidigare varit mer öppen. Siktlinjen är idag			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
igensatt av rönnar som placerats i rundlarna. Namnet Belonaparken tillkom vid 1980-talets slut, som ett led i framtagningen av en ny detaljplan när sjukhuset skulle omvandlas till företagsby. Även hotellet i huvudbyggnaden fick namnet Belona efter en potatissort som tidigare odlats i kökträdgården.			
OMRÅDE 7 NEDANFÖR SJUKHUSET: HAMNEN OCH STRANDPARTIET			
Den norra delen av området är centralt beläget mellan älven och sjukhuset. Området var centralt på flera sätt även under sjukhustiden. Här finns hamnen, som spelade en viktig roll eftersom de flesta transporter länge gjordes per båt. Området var bebyggt med viktiga funktioner, här låg den stora panncentralen med kolförråd, varifrån uppvärmningen av sjukhuset skedde. Centralt i området, söder om trädgården tidigare begravningskapellet och klockstapeln. Den södra delen av området är mer perifert belägen. Denna del var			Området bör i princip inte bebyggas utan de anläggningar som nu finns bör tillsammans med de öppna ytorna få påminna om områdets betydelse och användning för sjukhusets försörjning, för patienternas sysselsättningsterapi samt för personalens och patienternas rekreation. Om området skall bebyggas skall det ske på ett sätt som tar hänsyn till den kulturhistoriska kontexten: ingen hög bebyggelse bör komma i fråga och enbart ett par enstaka hus, glest utplacerade kan uppföras.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
tidigare glest bebyggd med främst personalbostäder.			
Området består idag främst av öppna ytor, nedanför sjukhuset mest grönytor i form av klippta gräsmattor och inplanterade lövträd. Här finns också parkeringsplatser. Längre söderut är marken tallskogsbeklädd.			
Flackt markområde som sluttar ned mot älvstranden.			
Gatunätet sträcker sig ned mot och längs hamnen samt genom området nedanför sjukhuset och nedanför Röda ladan, samt ända ned till Vita villan. Vissa gator är björkalléer. Övriga delar av området är rena naturområden. Längs älvkanten löper Kärleksstigen, ett gångstråk som följer stranden ända upp till Klubbgärdet. Stigens sträckning nedanför det som tidigare var trädgården kallas ”Tre gångares väg”. Den är uppkallad efter bruket att vårdare tillsammans med patienter som arbetade i köket tog sin kvällspromenad där. De vandrade då tre i bredd med vårdaren i mitten.	Tre gångares väg kallas så efter två patienter som arbetade i köket, som efter arbetsdagens slut dagligen promenerade där tillsammans med sin vårdare.		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Bebyggelsen består idag endast av två byggnader, nedanför sjukhuset den vårdbyggnad som kallas Röda ladan, samt längre söderut en personalbostad som benämndes Vita villan. Tidigare fanns mitt i området en panncentral byggd i putsat tegel 1927, samt kolförråd och skorsten, ritade av arkitekt Carl Westman. Panncentralen revs 1994.	Bebyggelsen är ett uttryck för sjukhuset moderniseringsskede i efterkrigstid. Personalbostaden är ett uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal. Vårdbyggnaden är en avspegling av sjukhusets verksamhet och organisation.		
Hamnen var en knutpunkt i kommunikationerna. Udden där hamnen ligger benämns Ruriks udde. Här fanns en brygga av sten inom brokar av trä. Den gick ganska långt ut i älven och här kunde även djupgående skepp lägga an. Från bryggan gick en 60 cm bred spårväg till ekonomibyggnaden, förbi rotfruktkällaren och bryggeriet, fram till magasinet. 1936 togs en linbana i bruk, som fraktade bränsleflis mellan Lövhomen och Munksund. Tidigare hade flis levererats till Furunäset med pråm. Några år senare byggdes en avtappningsficka på kajen nedanför panncentralen. Linbanan var drift fram till 1948.	Udden benämns Ruriks udde efter det första ångfartyg som fraktades patienter till hospitalet. Patienterna förflyttades från hospitalen i Stockholm, Uppsala och Härnösand. Totalt kom 148 patienter under två resor, en för manliga och en för kvinnliga patienter. Läkare och vårdare följde med på resan, men förhållandena för patienterna fick ändå hård kritik.		

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Längre ned mot söder, låg två numera rivna personalbostäder som kallades ”mansvillan” respektive ”kvinnsvillan”. En lång träbyggnad för ogift kvinnlig personal, en något mindre för ogift manlig personal. Båda byggnaderna var tvåvånings trähus med locklistpanel, ritade av arkitekt Carl Westman 1926. Båda revs omkring 1990.			
27 RÖDA LADAN			
Långsträck, rektangulär byggnad med en våning samt källare i suterrängvåning under. Källarvåningen av gråmålad betong. Övre våningen klädd med rödfärgad slamfärgsmålad locklist. Vita fönster, foder, knutar och vindskivor. Sadeltak täckt med svartmålad pannplåt. Senare tillbyggt entréparti med långt utskjutande skärmtak. Balkong på södra gaveln. I bottenvåningen förrådsutrymmen.	Belyser kärnfunktionen i sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet. Tidstypisk träarkitektur från sjukhusets moderniseringsskede. Uttryck för efterkrigstidens vårdideologi som innefattar både en rationell organisation och en större omsorg om patienternas integritet och möjlighet till normalitet än tidigare.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde genom sin potential att berätta om patienternas livsvillkor och boendemiljöer. Vårdhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om vårdens metoder och ideologier.	Bör vara märkt med Q i detaljplan.
Ritningarna av Hakon Ahlberg är daterade 1950. Byggdes 1949 för att användas som evakueringsavdelning när sjukhuset byggdes om omkring 1950. Blev senare en fast avdelning. Byggdes om 1978. Sedan dess använd för äldreboende.	Tidstypiskt funktionalistisk träarkitektur med släta fasader och ren fönstersättning utan dekorativa inslag.	Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset expanderade och moderniserades i efterkrigstid	

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
28 VITA VILLAN			
Flerbostadshus i två våningar med källare. Grund av brunmålad betong, slätputsad ljust gul fasad. Vitmålade fönster Lunettfönster på gaveln. Stenbroar med metallräcken. Vid de två entréerna omfattningar av tegel samt senare tillkomna skärmtak. Sekundära ytterdörrar av aluminium samt balkonger från senare tid. Sadeltak täckt med enkupigt tegel.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal under efterkrigstidens moderniseringsskede.	Socialhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om personalens livsvillkor och boendemiljöer. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset utvecklades och expanderade under efterkrigstid, samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	Bör vara märkt med q i detaljplan.
Ritades 1952 av Ahlberg, Backström och Reinius arkitekter, ritningarna signerade av Hakon Ahlberg, som personalbostad för ogift kvinnlig personal. Innehöll då sexton enrumslägenheter. Området planterades efter ritningar av trädgårdsarkitekt Walter Bauer 1954. Omkring 1990 ombyggt till flerbostadshus.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
OMRÅDE 8 LÄKARVILLOR, FLERFAMILJSHUS OCH KYRKOGÅRD			
Beläget i södra utkanten av sjukhusområdet. Hit förlades begravningsplatsen som anlades xx. Senare har klockstapeln och kapellet flyttats hit.			Av hänsyn till kulturmiljön bör området inte bebyggas ytterligare.
Området är huvudsakligen ett bostadsområde som tillkommit sent. Tidigare var sjukhusets kyrkogård som ligger här ganska isolerat. Runt kyrkogården finns uppväxt tallskog. På 1950-talet tillkom ett par personalbostäder och omkring 1970 fem läkarvillor.			
Markområdet är ganska plant, men sluttar nedanför läkarvillorna ned mot stranden.			
I jämförelse med andra delar av sjukhusområdet, finns här ett tätare gatunät som utgör tillfartsvägar till bebyggelsen. Kyrkogården ligger i en mer naturomgärdad del av området. Läkarbostäderna har väl tilltagna villatomter och utsikt ner mot vattnet.			
Bebyggelsen är blandad. Äldst är gravkapellet och klockstapeln som har en lite ålderdomlig, nationalromantisk prägel.	Den nyare bebyggelsen är mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt.		Åtgärder på bebyggelsen skall vägas mot dess påverkan på den omgivande kulturmiljön i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Personalbostäderna från 1950-talet har stramare funktionalistisk karaktär. Sedan finns villor och flerbostadshus från 1970-, 80- och 90-talen. Genom byggandet av bostadsområdet Torpgläntan har sambandet mellan sjukhusområdet och begravningsplatsen skurits av. I området stod tidigare fyra tvåfamiljshus som användes som personalbostäder, ritade omkring 1920, arkitekter Gustaf Wickman/Carl Westman. Två revs 1956, de två återstående vid okänd tidpunkt.	Bostadsområdet Torpgläntan påverkar områdets kulturhistoriska värden på ett negativt sätt, genom att det skurit av sambandet mellan sjukhuset och begravningsplatsen, vilket gör förhållandena svårförståeliga.		
29 FLERFAMILJSHUS BELONASVÄNGEN 20			
Flerbostadshus i två våningar med källare. Grund av betong, fasaden slätputsad i två olika beiga kulörer. Vitmålade fönster utan foder. Entréparti med omfattning av klinker och balkong ovanför. Källarnedgångar på gavlarna. Sadeltak täckt med papp.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal under efterkrigstidens moderniseringsskede.	Socialhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om personalens livsvillkor och boendemiljöer.	Bör vara märkt med q i detaljplan.

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
Personalbostad för gift personal. Ritad av arkitekt Hakon Ahlberg 1953. Innehöll då fyra trerumslägenheter. Området kring huset planterades efter ritningar av trädgårdsarkitekt Walter Bauer 1954.		Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset utvecklades och expanderade under efterkrigstid, samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	
30 FLERFAMILJSHUS BELONASVÄNGEN 18			
Flerbostadshus i två våningar med källare. Grund av betong, beige slät fasadputs. Vitmålade fönster utan foder. Entréparti med omfattning av klinker och balkong ovanför.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal under efterkrigstidens moderniseringsskede.	Socialhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om personalens livsvillkor och boendemiljöer.	Bör vara märkt med q i detaljplan.
Personalbostad för gift personal. Ritad av arkitekt Hakon Ahlberg 1953. Byggd strax efter 1950. Innehöll från början fyra trerumslägenheter. Området kring huset planterades efter ritningar av trädgårdsarkitekt Walter Bauer 1954.		Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset utvecklades och expanderade under efterkrigstid, samt genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
31 GRAVKAPELLET			
Envånig byggnad på rektangulär grundplan. Står på nyare grund av betong. Slamfärgsmålad röd lockpanel med brunlaserade knutbräder och dörrfoder. Spåntäckt, valmat sadeltak. Fönsterluckor och portar målade i ljust grönt. Foderbräderna runt huvudentrén pryds av dekorativa, geometriska detaljer, utskurna i träet. Över dörren står *Anno MCMXXX*. Tredelad plan, där varje rum hade sin funktion. Främst låg kyksalen, vars läge och status markeras i exteriören av de tre fönstren på gaveln samt av den snidade portalen. I mitten obduktionsrummet. Vid andra gaveln ett förrådsutrymme som även användes som likboda.	Belyser den kyrkliga verksamheten vid sjukhus genom sin funktion som kristet gravkapell och de berättelser den förmedlar omkring de villkor för livet och döden som rådde inom sjukhusområdet. Är sedan sjukhuskyrkan försvann den enda byggnaden som minner om att den kyrkliga aktiviteten var en viktig del av sjukhusets verksamhet långt fram i tiden. Uttryck för sjukhuset som slutet samhälle i samhälle. Många fick sin sista vila på inom sjukhusområdet, där de också levt en stor del av sitt liv.	Socialhistoriskt värde genom sin funktion som begravningskapell och därmed som symbolisk slutstation i sjukhuslivet. Medicinhistoriskt värde genom sin funktion som obduktionslokal. Kyrkohistoriskt värde genom att den representerar Svenska kyrkans närvaro i sjukhusets verksamhet och miljö. Arkitektoniskt och estetiskt värde.	Skyddad enligt Kulturminneslagen. Alla förändringar kräver tillstånd från Länsstyrelsen.
Invigdes 1930. I Medicinalstyrelsens arkiv saknas byggnadsritningar, men kapellet kan på stilkritiska grunder tillskrivas Ritningar till arkitekt Carl Westman. Flyttades till sin nuvarande plats intill kyrkogården 1994. Låg tidigare där koloniområdet nu är beläget.	Berättar också om sjukhusets mer kliniska praktik. Här utfördes obduktioner.	Arkitekturhistoriskt värde genom sin funktion som sjukhusets gravkapell och därmed som representant för den andliga, kristna dimensionen i sjukhusets verksamhet och genom sin upphovsman, som var Medicinalstyrelsens arkitekt och en av landets mest betydelsefulla arkitekter under denna tid.	

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
32 KLOCKSTAPELN			
Öppen klockstapel i enkel bockkonstruktion. Klockorna täcks av ett brutet sadeltak. Tak och gavlar klädda i spån. Dekorativa utskärningar i konsoler och vindskivor. Ytbehandlad med tjära.	Förutom sin funktion att bära klockorna, även bärare av symbolvärden inom den andliga, kristna sfär som var en viktig del av sjukhusets verksamhet under dess tidiga verksamhetsperiod.	Arkitektoniskt och estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin anknytning till sjukhusets gravkapell och begravningsplats och därmed som representant för den kristna dimensionen i sjukhusets verksamhet.	Skyddad enligt Kulturminneslagen. Alla förändringar kräver tillstånd från Länsstyrelsen.
Flyttades till sin nuvarande plats i början av 1990-talet. Stod tidigare invid kapellet på dess ursprungliga plats (se nedan).			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
33 KYRKOGÅRDEN			
Rektangulär gräsbevuxen yta som inramas av låga häckar och mot sjukhusområdet avgränsas med en trägrind med stolpar av sten. Utanför begravningsplatsen finns partier med uppvuxen tallskog. På begravningsplatsen finns ett litet antal träkors och gravstenar, men gravarna är inte särskilt utmärkta, utan ligger utan särskilda avgränsningar direkt i gräsmattan.	Belyser en viktig företeelse i sjukhusets organisation och mångsidiga verksamhet. Uttryck för sjukhuset som slutet samhälle i samhälle. Många patienter hämtades inte hem efter sin död, utan fick även sin sista vila på inom sjukhuset. De minnesvårdar som finns, vårdar minnet av dem som begravts där, men understryker samtidigt de flesta gravarnas anonymitet.	Verksamhetshistoriskt värde genom sin funktion i sjukhusets mångsidiga verksamhet. Socialhistoriskt värde som vittnesmål om de människor som vilar där och deras levnadsöden. Estetiskt värde. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för hur sjukhusområdet gestaltats och fungerat under nästan ett sekel.	Området kring kapellet och begravningsplatsen bör inte bebyggas ytterligare. Begravningsplatsen är skyddad enligt Kulturminneslagen. Alla förändringar kräver tillstånd från Länsstyrelsen.
Begravningsplats för både patienter och personal, invigd 1898. Enligt uppgift har sedan 1899 962 personer begravts här. Arbetet med begravningarna var skötarnas ansvar, de grävde gravarna och drog också likvagnen till kyrkogården. Sista begravningen här skedde 1957.			

Karaktärsdrag	Tolkning	Värdebärare	Förhållningssätt
34-38 LÄKARVÄGEN 1, 3, 5, 7 & 9			
Fem villor, nästan kvadratiska enplanshus med suterrängvåning. Källarvåningen av betong. Fasader av mörkbrunt tegel samt panel på förvandring. Gavelröstena klädda med lockpanel. Träpanelerna ursprungligen mörkt bruna. Två av husen har numera sandfärgade paneler. Vitmålade fönster i band över fasaderna, omväxlande med tät, vertikalställd, vit träpanel. Ytterdörrar från början av teak. Sadeltak med korrugerad plåt. Fristående dubbelgarage med platta tak från byggnadstiden, även dessa med tegel och träfasader. Ett garage har fått sadeltak omkring 1989.	Uttryck för sjukhusets engagemang i bostadsförsörjning för sin personal under efterkrigstidens moderniseringsskede. Tidstypisk villaarkitektur.	Socialhistoriskt värde genom sin vittnesbörd om personalens livsvillkor och boendemiljöer. Arkitekturhistoriskt värde genom sin betydelse för förståelsen av hur sjukhuset utvecklades och expanderade under efterkrigstid.	Det kulturhistoriska värdet bör tillvaratas i enlighet med Plan- och Bygglagens varsamhetsbestämmelser.
Personalbostäder som byggdes när landstinget tog över verksamheten. Ritade 1969, arkitekt Istvan Poroszlay, Malmfältens arkitektkontor.			